

finder, at naar der gives dette Utlusfaar, saa vil der ikke komme Noget ud af det Hele, men at det Hele vil opløse sig i Deklamationsnumre. Saa er der en anden Urigtighed hos den høitærede — nei den ærede — Taler. Det er dette, at han ansøgte, at den sidste enevældige Konge var den Eneste, som havde gjort Noget for de lavere Samfundsklasser paa Landet, og at den Lov, han nævnte, var den eneste i denne Retning siden 1819; saaledes sagde han. (Modsigelse). — Jo, saaledes var det, jeg hørte meget nøie efter. Jeg veed ikke, om den ærede Taler vil kalde ham selvskaaren eller folketskaaren med Hensyn til disse Forhold, men det var ikke den enevældige Konge, der gjorde dette, men det var netop en Frugt af den Bestræbelse hos de — det ærede Medlem kan kalde dem selvskaarne eller folketskaarne — Mænd, som toge sig af de forsømte Landboforhold. Dette er dog Noget, der skal tages med. Jeg veed ikke, om den ærede Taler kalder sig selv selvskaaren eller folketskaaren med Hensyn til Løsningen af disse vigtige Spørgsmaal. Men saa megen Frugt havde disse Mænds Virksomhed, som allerede begyndte i 1845, dog har, at den Gang der lysnede lidt Frihed her i Landet, kunde man gaa til dette Skridt. Naar der nu er Tale om denne Tid, altsaa fra 1819 til 1848—49, saa komme vi atter til det Spørgsmaal, hvorledes man der stod lige overfor en forsømmelig Regjering; thi det er ganske klart — og det skal huskes — at det kun var ved disse Mænds, ved Stændernes og Andragender til Stænderne fremkaldte Forsøg, at Regjeringen blev mindet om at opretholde Fæstelovgivning, idet mange Godebetere sade den overhørig og bleve idømte Bøder, fordi de sade den overhørig. Men det, at vi ikke kunne komme til ret at gribe ind i disse Forhold, ligger deri, at vi have haft en slet — ikke menigmandig, men embedsmandig — Regjering, der har forsømt sin Pligt gjennem en lang Række af Aar, forvækket vore Forhold og lagt Myndigheden over i en Samfundsklasses, et Samfundslags Hænder, der sandelig ikke behøvede at faae nogen Støtte. Naar der nu er Tale om Forslagene under Nr. 30, 31 o. s. v., og den ærede Taler synes, at Fæstebønderne sidde ret godt i det,

og at de ikke behøve nogen Støtte, saa skal jeg tillade mig at meddele en lille Erfaring om, hvorledes Forholdet har stillet sig for mig i de Aar, jeg har færdes dermed. Man kunde jo s. Ex. sætte den ærede Forslagsstiller ud paa et af de Landbrug, hvorom der her er Tale, og saa vilde jeg se, hvorledes den ærede Taler vilde komme ud af det. (Røfod: Glimrende!). Det ærede Medlem siger, at han vil komme glimrende ud af det, men der foreligger udtrykkelig Bevis for, at en Mand i hans Stilling, med hans Opdragelse og hans Levevis ikke kan leve paa disse Giendomme, og hvorfor? Fordi de, der tale om Forholdene, ikke forstaa og kjende dem. De, som leve paa Præstegaardene — s. Ex. den ærede Taler (H. C. D. Müller), som har haft saa Meget med Præstevæsenet at gjøre — synes, at fordi det er ligesaa megen Jord, kunne de leve ligesaa godt derpaa, men de tænke ikke paa, at foruden at de leve paa denne Jord, have de stor Lønning tillige; og at de Andre fra deres Jord maa bidrage til, at de kunne leve paa deres Jord. Men saa sukke de Andre dog over, at de paa deres Landbrug ikke kunne opdrage deres Børn. Men her er paa disse Jorder ikke Tale om Andet end at føre Kamp og holde sig oppe i Samfundet, denne Kamp fortjener Afgørelse, og den skulle vi støtte, saa længe vi kunne, saa længe der er en Lønning tilbage af den Ret, som Fortidens Uret har taget fra dem. Resultatet eller Summen af dette er, at en forsømmelig Regjering i den sidste Tid af Enevælden her i Landet har draget Rettigheder bort fra dem, der havde Rettighederne, i det Mindste svækket dem i en høj Grad, og derpaa er Forholdet blevet os leveret saaledes. Den Gang Regjeringen ikke vilde gjøre sin Pligt, maatte Folket træde til og se at redde, hvad reddes kunde, og gjøre Skridt til, hvad der den Dag i Dag ligger for, og som det ærede Medlem ikke vil være med til at stemme for, og som han fra raader Thinget at stemme for, nemlig Forslaget under Nr. 30 og de øvrige sig dertil knyttende Forslag. Det er den sidste Rest, som vi have tilbage af det, som underhaanden er blevet frataget dem, som havde denne Ret, og den ærede Taler skalde dog tænke paa, at det er